

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NGÂN HÀNG SỐ TẠI VIỆT NAM

ThS. TRẦN THỊ THANH VÂN - Đại học Tài chính Quản trị Kinh doanh *

Theo phân tích của giới chuyên gia, công nghệ số đang dần thay đổi hình thức cung ứng các dịch vụ tài chính - ngân hàng; đồng thời, tạo thêm những động lực mới để ngân hàng phát triển các sản phẩm, dịch vụ hiện đại, tuy nhiên, công nghệ số cũng khiến hệ thống ngân hàng phải đối diện với nhiều áp lực. Bài viết trao đổi về thách thức của hệ thống ngân hàng trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 và đưa ra một số giải pháp nhằm nắm bắt cơ hội trong thời gian tới.

Từ khóa: Công nghệ số, lĩnh vực ngân hàng, an ninh mạng, dịch vụ ngân hàng

SOLUTIONS FOR DEVELOPING DIGITAL BANKING SYSTEM IN VIETNAM

Tran Thi Thanh Van - *The University of Finance and
Business Administration*

According to analysts, the digital technology is gradually changing the form of providing financial and banking services and creating new motivations for banks to develop modern products and services, however, digital technology also makes the banking system face many challenges. The paper discusses the challenges of the banking system in the context of the Industrial Revolution 4.0 and offers a number of solutions to grasp opportunities and overcome challenges in the future.

*Keywords: Digital technology, banking, network security,
banking services*

Ngày nhận bài: 19/2/2019

Ngày hoàn thiện biên tập: 15/3/2019

Ngày duyệt đăng: 21/3/2019

Một số kết quả phát triển ngân hàng số

Theo các chuyên gia, Việt Nam có rất nhiều tiềm năng cho việc phát triển ngân hàng số. Theo thống kê của Ngân hàng Nhà nước (NHNN), trong 3 năm trở lại đây, dịch vụ ngân hàng trực tuyến ở Việt Nam đã tăng trưởng 6,3 lần. Có khoảng gần 50 triệu người sử dụng 3G/4G. Nhận biết được tầm quan trọng và sự tác động mạnh mẽ công nghệ số hóa trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 (CMCN 4.0) đối với lĩnh vực ngân hàng, thời gian qua, ngành Ngân hàng đã triển khai một số hoạt động nhằm nắm bắt cơ hội, vượt qua thách thức từ CMCN 4.0 như sau:

Về phía Ngân hàng Nhà nước

Nhận thức rõ tiềm năng to lớn và sự tác động mạnh mẽ của công nghệ số đối với hoạt động ngân hàng tại Việt Nam, NHNN đã chủ động thực hiện nhiều hoạt động, giải pháp, nhằm cụ thể hóa các nhiệm vụ theo Chỉ thị số 16/CT-TTg ngày 4/5/2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường năng lực, tiếp cận cuộc CMCN 4.0 ở các mặt sau: Hoàn thiện hành lang pháp lý hỗ trợ cho hoạt động thanh toán, phát triển hạ tầng công nghệ thông tin (CNTT), tăng cường an toàn, bảo mật; Tăng cường nâng cấp, phát triển hạ tầng CNTT của NHNN, hạ tầng thị trường (hệ thống thanh toán quan trọng, hệ thống thông tin tín dụng...); Xây dựng và ban hành các tiêu chuẩn cơ sở về đặc tả kỹ thuật mã QR và công nghệ thanh toán thẻ chip đối với thẻ nội địa để cho phép khách hàng tại các ngân hàng khác nhau thực hiện thanh toán mua bán hàng hóa, dịch vụ liên thông, an toàn, thuận tiện theo tiêu chuẩn, cơ chế chung; Tích cực hỗ trợ sự phát triển của các công ty Fintech...

Bên cạnh việc hoàn thiện môi trường thể chế chính sách, cơ sở hạ tầng công nghệ chung của toàn Ngành cũng ngày càng được cải thiện. Trong nhiều năm qua, NHNN đã triển khai xây dựng một số hạ tầng nền tảng cơ bản tạo thuận lợi và đóng góp tích cực cho công tác chuyển đổi số của Ngành. Cụ thể, hệ thống thanh toán điện tử liên ngân hàng quốc gia, đóng vai trò trực tiếp thanh toán xương sống của nền kinh tế; hệ thống thu thập, cung cấp thông tin tín dụng của Trung tâm thông tin tín dụng quốc gia... Tiếp đó là Hệ thống bù trừ tự động cho thanh toán bán lẻ, nhằm tạo thuận lợi hơn nữa cho các ngân hàng thương mại (NHTM), tổ chức trung gian thanh toán trong số hóa dịch vụ ngân hàng - thanh toán theo hướng ngân hàng số, thanh toán số phục vụ thương mại di

động, các hoạt động nền kinh tế số trong kỷ nguyên 4.0... NHNN cũng đã yêu cầu các NHTM nghiên cứu, ứng dụng các giải pháp đảm bảo an ninh, an toàn, bảo mật thanh toán mới, hiện đại như triển khai tiêu chuẩn quốc tế về an toàn dữ liệu thẻ PCI/DSS, công nghệ mã hóa số thẻ.

Về phía các ngân hàng thương mại

Công nghệ số đang dần thay đổi cơ bản hình thức cung ứng các dịch vụ tài chính - ngân hàng. Đặc biệt, cuộc CMCN 4.0 đang khiến các ngân hàng, các đơn vị cung cấp dịch vụ trên thế giới ứng dụng nhiều hơn các công nghệ tiên tiến trong cung cấp các sản phẩm dịch vụ tài chính sáng tạo. Theo các chuyên gia công nghệ tài chính, sự phát triển của dịch vụ ngân hàng trên nền tảng công nghệ số có thể giúp các ngân hàng đổi mới toàn diện từ quy trình cung cấp sản phẩm dịch vụ, đổi mới hệ thống kênh phân phối, mở rộng danh mục sản phẩm, cung cấp dịch vụ cho một phạm vi khách hàng rộng lớn hơn, với chi phí thấp hơn.

Trên cơ sở định hướng, giải pháp của NHNN, thời gian qua, nhiều ngân hàng Việt Nam đã triển khai ứng dụng mạnh mẽ các công nghệ số, giải pháp đột phá của CMCN 4.0 như điện toán đám mây, phân tích dữ liệu lớn, trí tuệ nhân tạo, xác thực sinh trắc học... để tạo ra một số dịch vụ thanh toán số, ngân hàng số tiện lợi, tăng cường trải nghiệm khách hàng hoặc áp dụng đánh giá hành vi khách hàng, dự đoán doanh thu, nhu cầu thị trường, cảnh báo rủi ro. Công nghệ số đã, đang tạo thêm những động lực mới để ngân hàng phát triển các sản phẩm, dịch vụ hiện đại. Đến nay, hầu hết các nhà băng đều khẳng định, áp dụng số hoá không phải là hoạt động bên lề hay bổ trợ, mà cần trở thành trọng tâm trong hoạt động của ngân hàng.

Nhiều ngân hàng bước đầu đã chuyển đổi mô hình hoạt động, kinh doanh và sản phẩm, dịch vụ theo hướng số hóa đích thực như: Ngân hàng TPBank với ngân hàng tự động LiveBank; VPBank với ứng dụng ngân hàng số Timo; OCB với chiến lược chuyển đổi ngân hàng số; Vietcombank với không gian ngân hàng số Digital Lab, VietinBank với Corebank thế hệ mới và kho dữ liệu DN hiện đại... Nhiều ngân hàng bước đầu đã chuyển đổi mô hình hoạt động, kinh doanh và sản phẩm, dịch vụ theo hướng số hóa.

Theo các chuyên gia, để có thể hình thành và cung cấp các sản phẩm, dịch vụ trên nền tảng công nghệ số, các ngân hàng cần phải lựa chọn chiến lược phù hợp cho riêng mình. Trong đó, cần đẩy mạnh hợp tác giữa ngân hàng với Fintech dưới hình thức đối tác, cụ thể như: Mô hình hợp tác giữa Vietcombank và M_Service trong thanh toán chuyển tiền; MB với đối tác Viettel; VIB kết hợp

với công ty Fintech Weezi ra mắt sản phẩm MyVIB Keyboard - Ứng dụng chuyển tiền qua mạng xã hội; Techcombank hợp tác với Fastcash giới thiệu tính năng F@st mobile chuyển tiền qua Facebook và Google +...

Những khó khăn, thách thức

Với chi phí thấp hơn và phạm vi bao phủ rộng hơn, công nghệ số đang dần khiến các ngân hàng thay đổi mô hình kinh doanh truyền thống, từng bước khẳng định vai trò của công nghệ trong thời đại mới. Tuy nhiên, việc ứng dụng công nghệ số hóa vào hoạt động ngân hàng cũng đặt ra một số khó khăn, thách thức sau:

Thứ nhất, thách thức trong việc phát triển các kênh phân phối mới, các sản phẩm dịch vụ ngân hàng số có tính tích hợp cao trong bối cảnh hành vi, nhu cầu của người tiêu dùng có sự thay đổi rõ rệt, ngày càng phụ thuộc nhiều hơn vào các mạng lưới, nền tảng số phục vụ nhu cầu thường nhật và điện thoại thông minh kết nối internet. Điều này buộc các ngân hàng phải sớm điều chỉnh cách thức thiết kế, tiếp thị và phân phối sản phẩm, dịch vụ cho phù hợp theo hướng số hóa, tự động hóa, tùy biến theo cá nhân...

Sự phát triển của dịch vụ ngân hàng trên nền tảng công nghệ số có thể giúp các ngân hàng đổi mới toàn diện từ quy trình cung cấp sản phẩm dịch vụ, đổi mới hệ thống kênh phân phối, mở rộng danh mục sản phẩm, cung cấp dịch vụ cho một phạm vi khách hàng rộng lớn hơn, với chi phí thấp hơn.

Thứ hai, ngân hàng cần đảm bảo các quyền lợi của khách hàng trong quá trình thực hiện các giao dịch, trong khi yêu cầu đòi hỏi về bảo mật thông tin khách hàng và đảm bảo an ninh mạng là rất lớn. Sản phẩm, dịch vụ ngân hàng ngày nay càng trở nên số hóa, kết nối trực tuyến, liên tục với khách hàng qua nhiều thiết bị số cá nhân, trên nhiều kênh khác nhau. Đây chính là môi trường thuận lợi để tội phạm công nghệ cao, tin tặc khai thác các yếu điểm nhằm gian lận, trục lợi từ người dùng và thâm nhập vào hệ thống, đòi hỏi các ngân hàng phải có sự quan tâm, đầu tư nguồn lực lớn cho đảm bảo an toàn bảo mật và bảo vệ dữ liệu khách hàng...

Thứ ba, trình độ, năng lực, số lượng và chất lượng nguồn nhân lực là vấn đề mấu chốt cho sự thành công trong thực hiện chuyển đổi số, triển khai công nghệ số. Đào tạo lại nguồn nhân lực thích ứng với xu hướng số hóa dịch vụ ngân hàng, đào tạo các khả năng mới về công nghệ số, vận

hành, cung ứng dịch vụ trong môi trường mạng, nền tảng số, thu hút và giữ chân các tài năng công nghệ số, bố trí nguồn lực tài chính thích đáng cho công tác này sẽ là một trong những thách thức lớn cho các nhà lãnh đạo, quản lý cấp cao của ngân hàng. Các ngân hàng cần có sự chuẩn bị, thích ứng về mặt nhân sự. Bên cạnh đó, các cơ quan quản lý cũng cần chú trọng đào tạo về kiến thức và năng lực để nắm bắt các công nghệ mới...

Thứ tư, các ngân hàng truyền thống phải có một lượng vốn đầu tư lớn để nâng cấp và tích hợp với cơ sở hạ tầng công nghệ mới, hiện đại theo kịp sự phát triển của công nghệ số trong thời đại CMCN 4.0. Do vậy, các ngân hàng phải có tiềm lực tài chính vững mạnh để phục vụ cho việc đầu tư cơ sở hạ tầng máy móc, công cụ và con người vận hành.

Giải pháp phát triển ngân hàng số ở Việt Nam

Có thể khẳng định, tiềm năng ứng dụng, khai thác công nghệ số để tăng cường hiệu quả hoạt động, nâng cao chất lượng dịch vụ, qua đó tạo bước phát triển đột phá của hệ thống ngân hàng Việt Nam là rất lớn. Trên thực tế, chúng ta đã tạo được một số nền tảng, yếu tố quan trọng về mặt hạ tầng kỹ thuật, cơ chế chính sách, tạo thuận lợi cho thúc đẩy triển khai, ứng dụng công nghệ số trong hoạt động ngân hàng để tạo ra những sản phẩm, dịch vụ, giải pháp hữu ích, thiết thực, đem lại giá trị cho người dân, DN và toàn xã hội. Trong thời gian tới, để đẩy mạnh xu thế phát triển của ngân hàng số, cần chú trọng một số vấn đề sau:

Về phía Ngân hàng Nhà nước

Theo Quyết định số 986/QĐ-TTg, ngày 8/8/2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt chiến lược phát triển ngành Ngân hàng đến năm 2025, định hướng đến năm 2030, đã lồng ghép chiến lược phát triển CNTT của toàn Ngành và các giải pháp ứng dụng công nghệ số, công nghệ thành tựu của CMCN 4.0 để từng bước số hóa hoạt động ngân hàng. Theo đó, ngành Ngân hàng cần chú trọng hoàn thiện thể chế chính sách, rà soát bổ sung sửa đổi văn bản quy pháp luật phù hợp với yêu cầu số hóa hoạt động ngân hàng; chủ động tham mưu cho Chính phủ ban hành văn bản quy pháp luật mới, cơ chế chính sách cho việc thí điểm, thử nghiệm phạm vi hẹp đối với một số dịch vụ, giải pháp mới, có tính đột phá, đem lại hiệu quả thiết thực.

Bên cạnh đó, chú trọng đầu tư nâng cấp hạ tầng kỹ thuật, hệ thống CNTT phục vụ cho sự phát triển thanh toán số, ngân hàng số và bảo đảm an toàn, an ninh mạng. Thúc đẩy hệ sinh thái khởi nghiệp

đổi mới sáng tạo quốc gia trên cơ sở công nghệ số. Đẩy mạnh truyền thông chính sách nhằm nâng cao nhận thức của toàn Ngành về CMCN 4.0 và các bước chuyển đổi số hóa hoạt động ngân hàng. Tăng cường sự hợp tác quốc tế, chia sẻ học tập kinh nghiệm từ ngân hàng trung ương các nước cũng như các định chế tài chính quốc tế hàng đầu nhằm tích lũy kinh nghiệm giúp hệ thống ngân hàng Việt Nam chuyển đổi thành công trong các hoạt động của mình. Đối với vấn đề tấn công mạng trong giai đoạn số hóa ngân hàng, NHNN cần đặc biệt chú trọng việc hoàn thiện khuôn khổ pháp lý, xây dựng và ban hành các văn bản quy phạm, định hướng chính sách nhằm tăng cường phát triển hạ tầng CNTT, an toàn, an ninh bảo mật cho ngành Ngân hàng.

Về phía các ngân hàng thương mại

Có thể nói, các NHTM là chủ thể chính và cũng là đối tượng chính chịu tác động nhiều nhất từ xu thế số hóa. Do vậy, để chủ động trong xu thế này, cần chú trọng một số vấn đề sau:

Một là, triển khai chiến lược chuyển đổi số theo từng giai đoạn gắn với đối tượng khách hàng, mục tiêu phát triển; Chú trọng đầu tư cơ sở hạ tầng công nghệ ứng dụng CNTT, tận dụng được nền tảng công nghệ sẵn có.

Hai là, tăng cường các giải pháp quản trị rủi ro, đảm bảo an ninh, bảo mật, đảm bảo dữ liệu người dùng, đảm bảo lợi ích cao nhất cho khách hàng.

Ba là, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, tăng cường nguồn nhân lực CNTT như chế độ tuyển dụng, đào tạo, sử dụng có hiệu quả nguồn nhân lực, nhất là bộ phận điều phối ứng cứu sự cố bị tấn công về CNTT, từng bước chuyển đổi công nghệ số.

Bốn là, không ngừng tăng cường hợp tác quốc tế trong lĩnh vực ngân hàng - tài chính, fintech và giám sát, quản lý an ninh mạng...

Tài liệu tham khảo:

1. Thủ tướng Chính phủ (2018), Quyết định số 986/QĐ-TTg ngày 8/8/2018 về việc phê duyệt chiến lược phát triển ngành Ngân hàng Việt Nam đến năm 2025, định hướng đến năm 2030;
2. Thủ tướng Chính phủ (2016), Chỉ thị số 16/CT-TTg ngày 4/5/2017 về việc tăng cường năng lực tiếp cận cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0;
3. Huy Thắng (2018), Các ngân hàng đẩy mạnh số hóa, cạnh tranh về dịch vụ, Báo điện tử Chính phủ;
4. Diệu Thiện (2018), Phát triển ngân hàng số - Xu hướng chủ đạo phát triển bền vững, Thời báo Tài chính Việt Nam;
5. Minh Khôi (2019), Nhìn từ sự cạnh tranh số hoá giữa các ngân hàng, Thời báo Ngân hàng điện tử;
6. Hồng Quân (2018), Kinh nghiệm quốc tế về số hóa ngân hàng, Thời báo Ngân hàng.